

Boverket

Yttrande över remiss: Ordning och reda – förstärkt och tillförlitlig byggkontroll (SOU 2023:70)

Avgränsningar och övergripande synpunkter

Umeå kommun ställer sig överlag positiv till förslagen i utredningen. En förstärkt och tillförlitlig byggkontroll behövs under själva byggprocessen för att minska risken för brister som kan leda till allvarliga personskador och allvarliga störningar för samhället eller miljön. Att tydliggöra ansvars- och rollfördelningen är även ett bra verktyg för att minimera dessa risker. Utredningen har många bra förslag, utredningen känns genomarbetad och välgjord. Men tyvärr har Umeå kommun inte haft tid och möjlighet att kunna gå igenom utredningen i sin helhet, utan avgränsat sig till de delar som får anses påverka byggnadsnämnder mest.

Reflektioner på förslaget som Umeå kommun vill belysa

Frågor om förslaget om obligatorisk sakkunnigkontroll

- Enligt sammanfattningen av byggnadsnämndens roll av förslaget framkommer att förslaget inte definierar vilka byggnader som skall omfattas av förslaget om obligatorisk sakkunnigkontroll i lag och förordningsnivå utan att detta skall definieras i föreskrifter.

Det är svårt att få en helhetsbild av förslaget och kunna göra en bedömning om hur lagförslaget träffar rätt om man på förhand inte kan veta vilka byggnader som förslaget omfattar.

Frågor om kontrollernas förankring i kontraktförhandlingarna

- Enligt författningsförslaget 1.1 förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900) framgår det av 10 kap. 19 § andra stycke PBL. Byggherrens förslag till kontrollplan, kontrollernas förankring i kontraktförhandlingarna och behovet av sakkunnigkontroll

Umeå kommun anser att lagförslaget kan uppfattas som svårtolkat om hur kontrollerna skall förankras i kontraktförhandlingarna om inte mera vägledning sker i förordningen eller föreskrifter.

Om lagstiftarens intuition är att kontrollplanens kontroller skall förankras i entreprenörernas kontrakt med byggherren bör det

framgå att de ska förankras. Ovanstående text kan tolkas som att det inte finns ett skall-krav.

Hur blir processen om en entreprenör hoppar av sitt uppdrag eller att det anlitas nya entreprenörer under genomförandetiden?

Umeå kommun är positiva till förslaget med att man redan i upphandlingen avtalar hur kontrollsystemet skall följas enligt PBL. Umeå kommun anser att det kan finnas en risk att inte kontrollplanen är fastställd vid själva kontraktsskrivningen och att således inte entreprenören riktigt kan skriva under då projekteringen inte är färdigställd och riskbedömningar inte är färdigställda.

Frågor om certifieringsorgan och ackrediterad kontroll

- Umeå kommun ser i grunden fördelar med ackrediterade certifieringsorgan och personcertifieringar inom plan- och byggregelverket då det ökar flexibiliteten i systemet, om allt fungerar som det är tänkt.

Att lagstiftningen är beroende av frivilliga åtaganden från den privata sektorn ser vi dock som en svaghet. Om det inte finns incitament (ekonomiska) så finns risk att certifieringsorganen inte tar fram personcertifieringar inom alla områden som lagstiftaren tänkt. I dagsläget saknas till exempel många sakkunniga inom flera tekniska egenskapskrav.

Vi ser även en risk att lagstiftningen och krav anpassas mer och mer till den privata sektorns förutsättningar, man kan ju inte lagstifta något som inte fungerar.

Förslaget aktualiserar frågan om ackrediterade certifieringsorgan och personcertifieringar mycket men pratar ej om denna risk, därför vill Umeå kommun belysa denna aspekt i vårt yttrande. Aktuellt förslaget gör även lagstiftningen mer beroende av ackrediterade certifieringsorgan och personcertifieringar, och som följd av detta vill man bland annat se certifiering som ett överlämnade av förvaltningsuppgift till enskild som innefattar myndighetsutövning. Som vi i sak tycker är rätt, men här undrar Umeå kommun om det kan påverka viljan från den privata sektorn negativt och ännu mindre personcertifieringar kommer finnas tillgängliga.

Frågor om andra utredningar av betydelse och pågående arbeten hos Boverket

- Plan- och byggregelverket har varit föremål för ett stort antal utredningar och reformer på sistone. På senare år har vi modernare byggregler, bygglovsutredningen samt möjligheternas byggregler som exempel.

Umeå kommun tycker att det varit ett antal utredningar som redan vid remisstadiet känts oaktuella. Umeå kommuns känsla är att möjligheternas byggregler ligger närmast att bli verklighet, och utredningen vi svarar på nu pekar då på att dessa föreskrifter från möjligheternas byggregler är av betydelse som påverkar bedömningen av konsekvenser av förslaget Ordning och reda – förstärkt och tillförlitlig byggkontroll (SOU 2023:70).

Frågor om lagförslaget om behovet av sakkunnigkontroll

- Umeå kommun anser att det kan upplevas som svårtolkat om när behovet av sakkunnigkontroll krävs i ärenden som inte omfattas av obligatorisk sakkunnigkontroll utan att ha sett ytterligare vägledning i antingen förordning eller föreskrift.

Umeå kommun är även här positiva till förslaget men vill lyfta att det kan här finnas risker att byggnadsnämnder både fördyrar samt försvagar kontrollsystemet vid osäkerhet om när en sakkunnigkontroll bör utfärdas.

Frågor om sakkunnigas utlåtande

- Enligt författningsförslaget 1.1 förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900) framgår det av 10 kap. 32 § fjärde stycke PBL Sakkunnigutlåtande, om sådana har lämnats.

Här anser Umeå kommun att det bör förtydligas eller ändras att det i de ärenden krävs sakkunnigkontroll även ska krävas att ett utlåtande lämnas för prövning av slutbesked lika som görs i ärenden där obligatoriska sakkunniga krävs.

Umeå kommun har inte uppfattat när i bygglovsprocessen det skall fastställas vad den sakkunniga skall kontrollera. Är det kontrollpunkterna i kontrollplanen som kommer från riskbedömningen framtagna av projektörerna som skall kontrolleras eller är det fristående kontrollpunkter som sakkunniga beslutar om självständigt som avser hela den sakkunnigas område skall kontrolleras och redovisa i utlåtandet?

Mikael Berglund
Ordförande
Byggnadsnämnden i Umeå kommun